

Assessment of needs for developing charismatic leadership of School Administrators Under Udon Thani Secondary Educational Service Area Office

Konkunphonthong Nampaktai^{1*}

¹Pitchayabundit College, Thailand

*Corresponding author: pnampaktai@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the present state, desirable state, and priority needs index of charismatic leadership development of school administrators under Udon Thani secondary educational service area office and there were two sample groups comprising respondents and interview respondents. The sample was selected by using Krejcie and Morgan's table of 335 people. The research instruments were questionnaires which had an Index of Item Objective Congruence (IOC) value of 1.00 and the reliability of 0.95, an interview, and appropriability and possibility of evaluation forms. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}). The research results were found that: The present state of charismatic leadership development of school administrators under Udon Thani secondary educational service area office as a whole was at the average level. The desirable state as a whole was at the above average level. Priority needs index of charismatic leadership as a whole was 0.45 (PNI_{Modified} = 0.45).

Keywords: Charismatic Leadership, Appropriability, Possibility, School Administrators

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบบารมี ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

กรกุลพลทอง นามปักใต้^{1*}

¹วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ประเทศไทย

*Corresponding author: pnampaktai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวม 0.45 ($PNI_{Modified} = 0.45$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบบารมี, ความเหมาะสม, ความเป็นไปได้, ผู้บริหารโรงเรียน

© 2022 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

สภาพสังคมในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกันสูงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประเทศไทยเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการบริหารการศึกษา ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ สถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและเป็นผู้นำที่มีศักยภาพสูงในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อความอยู่รอดและให้การบริหารจัดการเป็นไปในทิศทางที่ดี สามารถนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งตัวแปรสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญในฐานะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการบริหารให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การพัฒนาผู้นำที่มีศักยภาพและมีพลังในทางบวกจะทำให้สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาได้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (เตือนใจ สุนกุล, 2562)

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลของผู้นำเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจนเข้าใจง่าย เพื่อให้กลุ่มร่วมมือกันทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่น ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการ เพราะจะทำให้มีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดจุดมุ่งหมายขององค์กร บรรลุเป้าหมายองค์กร ไม่ว่าจะเป็นในระดับใด ภาวะผู้นำล้วนมีความสำคัญ เพราะก่อให้เกิดผลที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำ คือ ผู้นำที่มีอิทธิพลเหนือผู้ตามโดยไม่ได้อาศัยตำแหน่งอำนาจหน้าที่และประเพณีที่ยึดถือกันมา เป็นบุคคลที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความฉลาด เชื่อมั่นในตนเอง สามารถก่อให้เกิดความผูกพันทางจิตใจที่ล้าลึกระหว่างผู้นำกับผู้ตาม สามารถที่จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงคุณค่าและความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติกันมาช้านานได้ไม่เกรงกลัวที่จะเสี่ยงในการทำงานใดๆ ภาวะผู้นำดังกล่าว คือ ภาวะผู้นำแบบบารมีหรือภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ (Charismatic Leadership) ผู้นำแบบบารมี เป็นผู้ที่มิชอบบารมี มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความรู้สึกของสมาชิก ในองค์กร มองประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กล้าเสี่ยง กล้าลอง กล้าทำทนาย

แม้ว่า จะเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก มีความเป็นเลิศในการสื่อสาร นำไปสู่ความเชื่อมั่น ศรัทธาจากผู้ตามอย่างเต็มใจ ผู้นำแบบบารมีเป็นผู้มีอำนาจจากความสามารถพิเศษเฉพาะตนมีอิทธิพล เห็นอกเห็นใจบุคคลทั่วไปต่อผู้ตาม โดย Weber (1947) เป็นผู้ริเริ่มนำ คำว่า“บารมี”(Charisma) มาใช้ในการอธิบายภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ นับตั้งแต่ Weber เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบารมีดังกล่าว ก็มีข้อขัดแย้งทางความคิดโดยแท้จริงแล้ว บารมีนั้นเป็นผลสำคัญที่เกิดขึ้นจากคุณลักษณะปฐมนิเทศ (Attributes) ของผู้นำ และเงื่อนไขสถานการณ์หรือ ว่าเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Process) ระหว่างผู้นำและผู้ตามเหตุนี้ในปัจจุบันจึงยอมรับว่าบารมีเป็นผลของการรับรู้ของผู้ตามที่มีต่อผู้นำ อันเกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ต่อกันภายใต้บริบทของสถานการณ์ และความต้องการปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มผู้ตาม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ตามกรอบทิศทางของแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ โดยมีเป้าประสงค์ในการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน บริหารเชิงบูรณาการ มีนวัตกรรมเทคโนโลยีและกำกับติดตามประเมินผลเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสู่มาตรฐานสากล เน้นการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ ปรับปรุงการทำงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้ความเชื่อถือและถูกต้อง บุคลากรในองค์กร มีความร่วมมือร่วมใจ และทำงานเป็นทีมอย่างดียิ่ง จากเป้าประสงค์ข้างต้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่ต้องการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีมาขับเคลื่อนองค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี, 2563)

การพัฒนาภาวะผู้นำแบบบารมีเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายคุณลักษณะ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นรูปแบบเชิงกายภาพที่เสมือนจริง แสดงถึงโครงสร้างความสัมพันธ์สิ่งที่ศึกษาให้เข้าใจ เห็นเป็นรูปธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบบารมี จากการสังเคราะห์องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของนักการศึกษา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การสร้างแรงบันดาลใจ การมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยม การมีความกล้าที่จะเสี่ยง และการส่งเสริมภาพลักษณ์ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนเพื่อการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำพาองค์กรของตนเองสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีจำนวน 63 โรงเรียน ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 134 คน และครู จำนวน 2,379 คน รวมทั้งหมด จำนวน 2,513 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 335 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเปิดตารางกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNIModified)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือด้วยตนเอง โดยสร้างแบบสอบถามเป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1. การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล 2. การสร้างแรงบันดาลใจ 3. การมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยม 4. การมีความกล้าที่จะเสี่ยง 5. การส่งเสริมภาพลักษณ์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาร่างแบบสอบถาม ตามคำนิยามของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีและวัตถุประสงค์เป็นหลัก จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน

4. ตรวจสอบความครอบคลุมขององค์ประกอบของสาระการวัด ความถูกต้องเหมาะสมในด้านการใช้ภาษา ความเรียบร้อย และนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างแบบสอบถามที่แก้ไข เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีแผนการเก็บข้อมูล การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ในแต่ละชุดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์ ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียนจากผู้บริหารและครู จำนวน 335 คน โดยจำแนกเป็น 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบบารมี วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของข้อมูล (PNI_{Modified}) ผลปรากฏดังในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวม

ภาวะผู้นำแบบบารมี	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล	2.95	.31	ปานกลาง	4.29	.73	มาก	0.45	4
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	2.96	.30	ปานกลาง	4.32	.71	มาก	0.46	3
3. การมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยม	2.81	.40	ปานกลาง	4.23	.72	มาก	0.51	1
4. การมีความกล้าที่จะเสี่ยง	3.01	.36	ปานกลาง	4.29	.72	มาก	0.43	5
5. การส่งเสริมภาพลักษณ์	2.95	.34	ปานกลาง	4.39	.68	มาก	0.49	2
รวม	2.94	.22	ปานกลาง	4.30	.67	มาก	0.45	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีความกล้าที่จะเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.36) รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.30) และการมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.40)

เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมภาพลักษณ์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.71) และการมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.72)

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวมพบว่า ค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.43 ถึง 0.51 ด้านความต้องการที่จะพัฒนาพบว่ามีค่า PNI_{Modified} สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ การมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยม ลำดับที่ 2 คือ การส่งเสริมภาพลักษณ์ ลำดับที่ 3 คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ลำดับที่ 4 คือ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ลำดับที่ 5 คือ การมีความกล้าที่จะเสี่ยง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีความกล้าที่จะเสี่ยง แสดงว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับความกล้าที่จะเสี่ยง กล่าวหาญเมื่อเจอภาวะวิกฤติ คิดบวกต่อปัญหาและหาทางออกเมื่อเผชิญกับปัญหา สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ที่ได้กล่าวว่า ความกล้าเสี่ยงและความกล้าหาญเป็นลักษณะชีวิตพื้นฐานที่มักพบในบุคคลที่มีแนวโน้มเป็นผู้นำ ผู้ที่มีความกล้าหาญจะสงบเมื่อเผชิญวิกฤตร้ายแรง โดยพยายามที่จะเอาชนะความกลัวไม่ยอมให้ความกลัว มาขัดความมุ่งมั่นของตน ในขณะที่คนอื่นอาจหวั่นไหวและเกิดความกลัว ความกล้าหาญจะเป็นแรงกระตุ้นให้

คิดแก้ปัญหาคือปัญหา พยายามคิดหาทางออก และถ่ายทอดเป็นคำพูดที่มีพลังและให้กำลังใจทุกคนให้กล้าเผชิญปัญหา สอดคล้องกับ กรรณิการ์ วัฒนาวิโส (2551) และ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556) ได้กล่าวว่า การมีภาวะผู้นำเชิงอำนาจจะมี ผู้บริหารจะต้องสามารถบริหารความเสี่ยง (Enterprise Risk Management) ในระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และความเสี่ยงในระดับปฏิบัติการในการดำเนินงานได้ และสอดคล้องกับ Piscione (2014) ได้กล่าวว่า ความกล้าเสี่ยงเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งลักษณะของผู้บริหารที่มีความกล้าเสี่ยงมักจะมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) มีความกล้าหาญ 2) มีความคิดสร้างสรรค์ 3) มีความใฝ่รู้ 4) มุ่งสร้างสรรค์พัฒนา 5) มีที่ปรึกษา ผู้ที่กล้าเสี่ยงต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน 6) เชื่อว่าทุกสิ่งเป็นไปได้ และ 7) ยอมรับความล้มเหลว

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนยังมีความต้องการเสริมสร้างระดับการปฏิบัติให้สูงขึ้น หรือต้องการทราบแนวทางในด้านการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Mumford et al. (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ พบว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดีขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ 6 ด้าน คือ 1) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Characteristics) ได้แก่ เป็นผู้ที่มีความสุข ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ 2) ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) ได้แก่ มีการศึกษาดี สถานะทางสังคมที่ดี 3) สติปัญญา (Intelligence) ได้แก่ การมีสติปัญญาสูง มีการตัดสินใจดี มีทักษะในการสื่อความหมาย และการพูด 4) บุคลิกภาพ (Personality) ได้แก่ การมีความตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task-Related Characteristics) ได้แก่ มีความปรารถนาที่จะทำให้อะไรดีที่สุด มีความรับผิดชอบไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคและมั่งงาน และ 6) ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) ได้แก่ ปรารถนาที่จะร่วมมือในการทำงานกับคนอื่น ๆ มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น เข้าสังคมเก่ง และเฉลียวฉลาด สอดคล้องกับ Krume (2015) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของภาวะผู้นำแบบบารมีในสถานประกอบการ พบว่า บทบาทของผู้นำ คือ การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงต้องเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์และมีความสามารถในการสื่อสารเพื่อที่จะจูงใจผู้อื่น บทบาทของการบริหารจัดการประกอบด้วย ความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่องานของบุคคลและกลุ่มคน ในปัจจุบันนี้ภาวะการตลาดของโลกมีการแข่งขันสูง มีข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำเนินกิจการของสถานประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำรงอยู่และการเจริญเติบโตของสถานประกอบการ ในการที่จะเป็นสถานประกอบการแข่งขันสูง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น สถานประกอบการจึงต้องการผู้บริหารที่มีบารมี ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้บรรลุ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานประกอบการ สอดคล้องกับ OZGENEL (2020) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำแบบบารมีในวัฒนธรรมโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบบารมีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมแบบพันธกิจ วัฒนธรรมบริการ วัฒนธรรมแบบราชการ และ รูปแบบของภาวะผู้นำแบบบารมีเป็นตัวแปรพยากรณ์ของ วัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมบริการ วัฒนธรรมแบบพันธกิจ และวัฒนธรรมแบบราชการ ตามลำดับ ภาวะผู้นำแบบบารมีอธิบายความแปรปรวนด้านวัฒนธรรมแบบพันธกิจที่ 29% วัฒนธรรมบริการที่ 35% วัฒนธรรมองค์กรที่ 36% และวัฒนธรรมแบบราชการที่ 5%

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุดรธานีในภาพรวมพบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.43 ถึง 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยียม มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การส่งเสริมภาพลักษณ์ และการมีความกล้าที่จะเสี่ยง เป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความต้องการที่จะพัฒนาการมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยียมเป็นอันดับแรก ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการสนับสนุนและพัฒนาทักษะการสื่อสาร อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาต่อไป สอดคล้องกับ ชีรวิร์ แพบัว (2564) ได้วิจัยเรื่องทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 พบว่า 1) ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การพูด การเขียน ท่าทาง และสื่อ/เทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้นำและผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเลือกใช้รูปแบบและระดับของการสื่อสารให้เหมาะสมต่อสถานการณ์มีเช่นนั้นอาจเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคลากร หรือระหว่างบุคลากรกับองค์กร จนนำมาสู่ความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษาได้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้สามารถใช้ทักษะการสื่อสารอย่างเชี่ยวชาญเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.43 ถึง 0.51

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีความกล้าที่จะเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยียมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถที่จะบริหารสถานศึกษาได้อย่างกล้าหาญเมื่อเผชิญวิกฤติหรือปัญหา เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมภาพลักษณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยียมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับภาวะผู้นำแบบบาร์มีซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบบาร์มีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีเปรียบเทียบกับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของภาวะผู้นำแบบบาร์มีหลังจากที่มีการนำสภาพปัจจุบันที่มีระดับการปฏิบัติน้อย หรือประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงไปปรับใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำแบบบาร์มีกับภาวะผู้นำรูปแบบอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ วัฒนาวีโส. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับความพึงพอใจในงานและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). ความกล้า: ชัยชนะสู่ความสำเร็จ. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2qcGlkm>.
- เตือนใจ สุนกุล. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ธีรวิทย์ แพบัว. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 55-68.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. อุดรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2562). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 13(2), 136-144.
- Krume, N. (2015). Charismatic leadership and power: using the power of charisma for better leadership in the enterprises. *Journal of Process Management and New Technologies*, 3(2), 18-27.
- Mumford, M. D., Zaccaro, S. J., Harding, A. K., Jacobs, T. O., & Fleishman, E. A. (2014). Stogdill's leadership theory: A legacy for the 21st century. *The Leadership Quarterly*, 25(1), 161-170.
- Ozgenel, M. (2020). The role of charismatic leader in school culture. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20(86), 85-114.
- Piscione, D. P. (2014). *The risk factor: Why every organization needs big bets, bold characters, and the occasional spectacular failure*. New York: St. Martin's Press.